

Remissvar:

En gemensam angelägenhet (SOU 2020:46)

Diarienummer Fi2020/03418

Sammanfattning

Ungdomens nykterhetsförbund (UNF) ser positivt på ett starkare och jämlikare samhälle. UNF är generellt positiva till att perspektiv kring alkohol och andra droger har lyfts i betänkandet, men anser att dessa bör ha en större roll.

UNF är en ungdomsorganisation som arbetar för en demokratisk och solidarisk värld fri från droger. Vi samlar tusentals ungdomar över hela landet och är experter på ungdoms och alkohol- och andra drogfrågor. Därför har vi valt att begränsa våra kommentarer till våra områden.

- UNF instämmer med betänkandets diskussion om asymmetrisk information och beroenden.
- UNF tillstyrker förslaget om förebyggande av fosterskador (23.3.1/s. 806).
- UNF tillstyrker förslaget om stärkt och riktat föräldraskapsstöd (23.3.1/s. 807).
- UNF tillstyrker förslaget om att tillsätta en utredning för att ta fram ett konkret program med verkningfulla åtgärder för att främja goda levnadsvanor framför allt bland unga i alla socioekonomiska grupper (23.3.2/s. 811). Men UNF anser att ANDTS-aspekten och ungas fritid saknas och bör lyftas fram tydligare i förslaget.
- UNF delar bedömningen om att alkoholmonopolet bör bevaras (23.3.2/s. 812).
- UNF tillstyrker förslaget om att ta bort varningstextalternativ från alkoholförordningen (23.3.2/s. 813).
- UNF tillstyrker förslaget om att knyta alkoholskatten till konsumentprisindex (23.3.2/s. 814).
- UNF instämmer med rekommendationen om att ge regionerna får ett utökat uppdrag i form av att följa folkhälsoutvecklingen och i samarbete med kommunerna bedriva preventivt arbete inom regionen (23.3.3/s. 832).

- UNF instämmer med rekommendationen om att göra en genomgång av lagar som implementerar EG-rätten för att identifiera handlingsutrymme med avseende på jämlikhetsperspektivet (27.3.3/s. 921).

7. Det tidiga livet

Alkohol och andra drogers roll har en stor roll i barn och ungas uppväxt. Kring vart femte barn växer upp i missbruksmiljö. Detta är barn som har rätt till stöd men som sällan får det. Endast kring 3200 barn deltar i kommunal stödverksamhet. Samtidigt ges stödet sporadiskt och träffar ojämnt. (Junis, 2020)

UNF kartlägger årligen kommuners fritidsverksamhet, ungas inflytande och det ANDTS-förebyggande arbete. I vår granskning blir det uppenbart att det kommunala arbetet är mycket ojämnt. Kommunerna skiljer sig kraftigt i hur mycket och vad de gör och särskild kommuner med stora socioekonomiskt svaga grupper har färre insatser. (UNF, 2020)

Alkohol och andra droger har en stor påverkan på barn och ungas uppväxt. Barn och ungas möjlighet till en meningsfull fritid, deras inflytande i samhället och det riktade ANDTS-förebyggande arbetet har också en stor påverkan på barn och ungas uppväxt. UNF anser att dessa perspektiv inte genomsyrar kommissionens betänkande på ett tillfredsställande sätt.

10.5 Alkohol, tobak, narkotika och spel

UNF anser att betänkandets beskrivning av alkohol och andra drogers påverkan på enskilda är tillfredsställande, men anser att betänkandet missar de vissa av samhällsskador som alkohol och andra droger medför. Endast alkohol beräknas kosta samhället kring 103 miljarder årligen (Ramboll, 2019). Detta är kostnader som drabbar vissa grupper hårdare än andra och är något som bör belysas tydligare i betänkandet och dess förslag, rekommendationer och bedömningar.

22. Konsumentpolitik

UNF instämmer med betänkandets diskussion om asymmetrisk information och beroenden.

UNF anser att betänkandet missar flera förslag som bättre skulle kunna åtgärda informationsasymmetrin. Exempelvis tvång på innehållsförteckning på alkoholdryck, neutrala förpackningar för alkoholdrycker och åtgärder för att begränsa tillgången till alkoholdryck. UNF anser att särskilt tvång på innehållsförteckning på alkoholdryck är motiverat då i princip alla livsmedel har krav på innehållsförteckning vilket gör att alkohols undantag stärker informationssymmetrin.

23. Hälso- och sjukvård

UNF instämmer med den övergripande beskrivningen av alkohol och andra drogers påverkan på enskilda och samhället. Beskrivningen och belysningen av alkohol och andra drogers påverkan på utsatta grupper är särskilt viktig.

UNF tillstyrker förslaget om förebyggande av fosterskador (23.3.1/s. 806).

UNF tillstyrker förslaget om stärkt och riktat föräldraskapsstöd (23.3.1/s. 807).

UNF tillstyrker förslaget om att tillsätta en utredning för att ta fram ett konkret program med verkningsfulla åtgärder för att främja goda levnadsvanor framför allt bland unga i alla socioekonomiska grupper (23.3.2/s. 811). Men UNF anser att ANDTS-aspekten och ungas fritid saknas och bör lyftas fram tydligare i förslaget.

ANDTS-aspekten är en viktig del i goda levnadsvanor, ANDTS konsumtion och dess skadeverkningar träffar unga oproportionerligt hårt och därför bör det ingå i utredningen. Unga i olika socioekonomiska grupper har olika tillgång och olika behov av fritidsverksamhet. Ungas möjlighet till en meningsfull fritid är en viktig del av att utveckla goda levnadsvanor. Idag har vissa grupper, HBTQ, utrikesfödda och kvinnor, sämre tillgång till kommunal fritidsverksamhet (MUCF, 2020). Därför bör även dessa aspekter inkluderas i förslaget.

UNF delar bedömningen om att alkoholmonopolet bör bevaras (23.3.2/s. 812). Alkoholmonopolet är ett exceptionellt effektivt styrmedel för att kontrollera tillgången, och därav skadorna, av alkohol. Därför delar UNF bedömningen.

UNF tillstyrker förslaget om att ta bort varningstextalternativ från alkoholförordningen (23.3.2/s. 813).

UNF tillstyrker förslaget om att knyta alkoholskatten till konsumentprisindex (23.3.2/s. 814).

UNF instämmer med rekommendationen om att ge regionerna får ett utökat uppdrag i form av att följa folkhälsoutvecklingen och i samarbete med kommunerna bedriva preventivt arbete inom regionen (23.3.3/s. 832).

27.3.3 EU-relaterade frågor

UNF instämmer med rekommendationen om att göra en genomgång av lagar som implementerar EG-rätten för att identifiera handlingsutrymme med avseende på jämlikhetsperspektivet (27.3.3/s. 921).

31.7 Förslag till förordning om ändring i alkoholförordning (2010:1636)

UNF har inga kommentarer på förslaget.

Källhänvisning

Wannberg, H. (Red.), Cheikh, A. C. och Boberg, L. (2020) *Det funkar - Om kommunernas stöd till barn som växer upp i familjer med missbruk*. Stockholm: Junis

Schönbeck, S. (2020) *Kommunrankningen*. Stockholm: Ungdomens nykterhetsförbund (UNF)

Ramboll (2019) *Alkoholens samhällsekonomiska konsekvenser*. Stockholm: Ramboll

MUCF (2020) *Ungas rätt till en meningsfull fritid - tillgång, trygghet och hinder*. UNG IDAG 2020, Växjö: MUCF

Filip Nyman
Förbundsordförande

Samuel Somo
Generalsekreterare